פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هدريخ

גיליון 15, 8 באפריל 2020

עובדים היינו

גנץ ופרץ מצטרפים לממשלת האבטלה והסיפוח הימנית

שיעדה - הנצחת שלטון בנימין נתניהו

בעקבות שיר הפסח נאמר: "עובדים היינו, היינו. עתה מובטלים, מובטלים". יותר ממיליון מחוסרי עבודה בישראל, בהם 70% מעובדי אילת וכ-47% מעובדי נצרת; ועבורם אין שום פתרון באופק. ממשלת המעבר הימנית מוסיפה להפריח באוויר סכומים, הבטחות והפחדות – אך מיליוני ישראלים עובדים, מובטלים, גמלאים ועצמאים עומדים מול שוקת שבורה (ר' מאמר בעמ' 3). גם מאות אלפי סטודנטים יתקשו להתמודד עם המציאות החברתית הקשה – כ-80% מהם שכירים, ורבים נותרו ללא פרנסה.

לממשלת הימין הסיפוחיסטי והניאו-ליברלי בראשות הנאשם בנימין נתניהו עומדים להצטרף הגנצים והפרצים, שבקרוב מאוד יחברו למפלגה אחת, ושמה בישראל "מקום עבודה לגנץ ולפרץ – חוסן לנתניהו".

אין ודאות מתי החברה הישראלית תצליח להיפטר מנגיף הקורונה, אבל בוודאות אין לטפח כל ציפיות כלפי הבטחותיה של ממשלתו הישנה-חדשה של נתניהו. יחלפו שבוע או חודש והזעם העממי יתפרץ. הדרישה לפיצוי של 100% בגין אובדן הכנסות רק גוברת. גם חד"ש הצטרפה לקריאה זו (ר' ידיעה בעמ' 6). מה שנחוץ עתה הוא להתכונן למאבק של היום שאחרי.

לצערנו, ההסתדרות עסוקה כעת במתן הלוואות, בקומבינות עם המעסיקים ואף הוציאה את רוב עובדיה לחופשה. גם התאחדות הסטודנטים הארצית אינה מציגה כל מענה לחבריה.

יש הסבורים: "עברנו את פרעה, נעבור גם את זה". אך כדי לעבור את זה, חייבים כעת לנצח את פרעה (ר' מאמר בעמ' 11). אין דרך אחרת: היכן שיש מאבק, יש תקווה. חג שמח.

דברים בשם אומרם

נוהרים ומשפיעים

"נכון להיום, הכנסת נשלטת בידי הרשימה המשותפת. הרשימה המשותפת מחזיקה בקולות שעושים את ההבדל בין רוב למיעוט. המצב הזה הולך להימשך עד סיום משבר הקורונה".

(ח"כ מיקי זוהר מהליכוד בוועדה המסדרת של הכנסת, 26.3)

בולסונרו אוהב להתפלש בצואה

"נשיא ברזיל, ז'איר בולסונרו, החריג אתמול ביקורים בכנסיות מהסגר שהוטל ברחבי המדינה, והגדיר אותם כשירות חיוני. עד כה אובחנו במדינה כ-3,000 חולים ודווח על 77 מתים ממחלת הריאות שגורם הנגיף. בימים האחרונים גרר בולסונרו ביקורת בשל התבטאותו כי "ברזילאים יכולים להתרחץ בצואה ודבר לא יקרה להם". על רקע דברים אלה, קרא הנשיא לשעבר לולה דה סילבה להתפטרותו של בולסונרו, ואמר כי יש לפעול להדחתו".

(העיתון הברזילאי "או אסטאדו דה סאו פאולו", 27.3)

פיצול אישיות: ד"ר פרץ ומר עמיר

נהרות של מלל לא יוכלו לכסות על הפער הבלתי נתפס בין עמיר פרץ האידיאולוג, הסוציאליסט, יונת השלום הצחה והמאחדת, לבין הפוליטיקאי רודף השררה, האיש ששום מזכיר סניף לא חמק מהנקמנות והחשבונאות הקטנה שהוא ואנשיו מנהלים. מערך הנקמנות שלא מבחין בין סוציאליסט לקפיטליסט, בין מועמדים מתחתית הרשימה למתחרים בפועל. כולם חשודים. כמעט בכל צומת פוליטי שהגיע אליה, ניצח הפוליטיקאי פרץ את האידאולוג עמיר".

(אמילי מואטי, "הארץ", 31.3)

מלאך המוות: אמנות העסקה

"אם נצליח לשמור על המספר הזה נמוך: מאה אלף הרוגים - אולי אפילו פחות. אם יהיו לנו בין מאה אלף למאתיים אלף הרוגים, אז נעשה עבודה טובה".

(נשיא ארה"ב דונלד טראמפ, "ניו יורק טיימס", 31.3)

בוכה מי שבוכה אחרון

"אם קולות הליכוד לא יבואו לעבודה, העבודה תלך לליכוד".

(ח"כ איימן עודה בטוייטר, 30.3)

תרוויחו פחות, שלחו יד לכיס

"אין שום סיבה לגל הפיטורים. אני קורא לתאגידים הגדולים: אתם לא ממש מפסידים, אולי רק תרוויחו פחות. שילחו יד לכיס".

(נשיא ארגנטינה, אלחנדרו פרנדס, "פאחינה 12", 31.3)

בחזרה למאה ה-19... או אולי למאה ה-18

"הרבנים הראשיים לישראל פרסמו הנחיות הלכתיות לקראת חג הפסח. זאת על רקע הנחיות משרד הבריאות במסגרת המאבק בקורונה. כחלק מההנחיות קבעו הרבנים כי אין לעשות שימוש בתוכנת שיחות הווידאו המשותפות זום".

(הודעה לעיתונות של הרבנות הראשית, 1.4)

מכתבים למערכת

בהגנה על זכויות האזרח

ימים לא פשוטים עוברים על כולנו. בשבועיים האחרונים התגייסנו כולנו – כל המחלקות בכל האסטרטגיות שלנו – כדי להבטיח שבחסות ההתמודדות הנחוצה והחיונית עם מגפת הקורונה לא יגנבו מאיתנו את הדמוקרטיה ואת הזכות לקיום בכבוד. הצרכים הם עצומים, וכך הייתה גם העשייה שלנו.

המשכנו להזכיר לממשלה שגם בתקופת חירום לא הכל מותר. בעקבות עתירה שהגשנו, הוציא בג"ץ צו זמני שאוסר על המשטרה לקבל נתוני מיקום מחברות הסלולר על חולים בקורונה, וקבע שעד שלא לא תוקם ועדת חוץ וביטחון, לא ניתן יהיה להפעיל את השב"כ לצורך מעקב אחר אזרחים. כמו כן, הגשנו עתירה לבג"ץ נגד שיתוק מערכת המשפט. עוד פנינו ליו"ר הכנסת בדרישה להחזיר את הכנסת לתפקוד תקין, וליועץ המשפטי לממשלה כדי שיבטיח שהרשויות יפעלו רק בסמכות ובהתאם לחוק.

בהגנה על הזכות לקיום בכבוד גם בימי קורונה: הצלחנו לקבל התחייבות מהמוסד לביטוח לאומי, שלא יקזז חובות מתוך סכום הקצבאות. בנק ישראל הודיע שיקל על לקוחות למשוך את סכומי הקצבאות, וחברת החשמל הבטיחה שלא תנתק בתקופה זו את החשמל לאנשים שצברו חוב. עוד פנינו לרשויות לגבי זכויות דיירים בדיור הציבורי ובדיור המוגן, ולרשויות - בדרישה להקפיא תשלומים וחובות ולהבטיח סיוע חירום למי שנקלעו למצוקה.

עו"ד שרון אברהם-ויס

מנכ"לית האגודה לזכויות האזרח

פוטין ורוסיה: לא כצעקתה

קראתי את הכתבה שפורסמה בגיליון 13 (25.3) של "זו הדרך" תחת הכותרת "שינוי החוקה ברוסיה: צעד לקראת הפשיזם". עיקר כתבתו של עידן סלוצקר: נשיא רוסיה, ולדימיר פוטין, מוביל את ארצו לעבר הפשיזם על מנת להנציח את שלטונו.

אולם, ממש ביום פרסום המהדורה השבועית של "זו הדרך", אותו פוטין דחה את משאל העם בנושא השינויים בחוקה שהיו אמורים לאפשר לו להאריך את שלטונו. זאת בשל החמרה במגפת הקורונה ברחבי העולם. ההצבעה על השינויים תוכננה ל-22 באפריל.

שנים רבות אני קורא את "זו הדרך", אבל הפעם נדמה לי שמיהרתם להכתיר את צעדיו של פוטין כניסיון להשליט משטר פשיסטי על ארצו. רוסיה איננה כליל השלמות, כך אני סבור. יחד עם זאת, אין לשפוך את התינוק עם המים והכי חשוב: אין להוסיף חומר תבערה למדורת שקרי המערב ביחס לרוסיה. גם סין, וייטנאם וקובה אינן כליל השלמות.

ברוסיה ישנם זרמים פוליטיים שונים וקיימות גם אלטרנטיבות לפוטין. זה עיקרון דיאלקטי-פוליטי שחל גם על רוסיה ואין למהר לחרוץ דין – בעיצומו של ויכוח פוליטי.

ו"ק, מיאמי, ארה"ב

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

מי יצילנו מרעב ומי ישקנו כוס חלב

שיטוטי מצלמות במרכולים בין מדפים ריקים מתבניות ביצים או מעופות טריים כבר הפכו למעין טקס טלוויזיוני ידוע מראש כהכנה לחגי ישראל. בשנים רגילות נהוג להאשים את החקלאים ואת רשתות השיווק ביצירת מחסור מדומה לשם העלאת מחירים או כדי לפגוע ביבואנים. אולם השנה נוסף גורם חדש, חזק, מרושע ובלתי צפוי לרשימת האחראים למחסור: וירוס הקורונה.

לא ברור עדיין אם המחסור הנוכחי בביצים הוא תוצאה של פניקה צרכנית שרשמה עליה של כ-60% בביקוש, או מחסור אמיתי שנגרם עקב המגבלות שנכפו על שוק העבודה ועל התחבורה האווירית החיונית לאספקת הסחורות. כדי לרצות את הציבור, הזדרז משרד החקלאות להודיע על סבסוד יבואני הביצים ועל הקלות בתנאי היבוא. אך עד כה אין סימנים להיערכות המשרד לקראת אפשרות סבירה שמשבר הבריאות, אשר התגלגל למשבר כלכלי עמוק, יתפתח במהרה גם למשבר מזון. זאת, חרף העובדה שבמשרד הוקם ב-2014 אגף מיוחד לניהול משברים ולהיערכות חירום הפועל בהנחיית רח"ל – רשות החירום הלאומית במשרד הביטחון.

מסיכום פעילות האגף המיוחד ב-2019, שפורסם בינואר השנה, ניתן להתרשם שהנושאים המרכזיים בהם עסק האגף, נוסף לכוננות למלחמה ולרעידות אדמה, היו מוכנות למתקפת ארבה; מיפוי של כ-140 מפעלים חיוניים שבאחריותו; והגנות סייבר לחקלאות. לאפשרות של משבר מזון עולמי מוקדש נספח אחד - כתבה שפורסמה באתר וויינט העוסקת במשבר עקב שינויי אקלים. את הכתבה הכין ארגון "זווית" המספק ידיעות בתחומי המדע והסביבה.

הנחת היסוד המקובלת אצלנו היא שישראל מספקת לעצמה את מרבית התוצרת החקלאית הטרייה שהיא זקוקה לה מייצור מקומי. הנחה זו מוצאת אישוש במחקר שערכה החטיבה לכלכלה, מחקר ואסטרטגיה במשרד החקלאות. החוקרים התייחסו לגורמים אפשריים למחסור במזון ובהם גידול באוכלוסיית העולם, משבר אקלים, פגיעה במערכות אקולוגיות, ומשברים גיאופוליטיים אזוריים וגלובליים העלולים לפגוע בזמינות המזון ובמחירו.

מגיפה מסדר הגודל של הקורונה, והמשבר כלכלי שנגזר ממנה, לא הובאו בחשבון למרות שלאחר וירוס הסארס ושפעת החזירים, פורסמו מעת לעת התראות אמינות בדבר היתכנות של מגיפה עולמית חמורה. נכון ל-2018, קובעים מחברי המחקר, ישראל מסוגלת לספק לאוכלוסייתה חלק משמעותי מצריכת הקלוריות שלה, ואין צורך בייבוא מזון נרחב. המסקנה המתבקשת היא שנכסים חקלאיים כמו קרקע ומים, ידע חקלאי ויתרון טכנולוגי המבוססים על מחקר מתקדם והדרכה, הם נכסים אסטרטגיים למניעתו של משבר מזון, וחשוב לשמור עליהם.

הסתגרות ממושכת היא מתכון לאסון

משבר מזון עולמי לא פסח עלינו בעבר והוא לא יפסח עלינו אם וכאשר יתרחש בעתיד. אני זוכרת היטב את המשבר הקודם שפרץ לפתע באפריל 2008. גלי ההדף שלו הגיעו עד מדפי המרכול השכונתי שלי. הסימן הראשון למשבר היה כאשר מחיר האורז זינק בעולם לשיא היסטורי. גם אצלנו מצאו צרכני האורז שמיהרו להגיע למרכולים מדפים ריקים, ורשתות השיווק הודיעו על קיצוב במכירת האורז ומוצרי יסוד אחרים. היה זה משבר המזון העולמי הראשון במאה ה-21. הוא לא הפתיע את ארגוני הסיוע של האו"ם, אשר היו מודעים עוד מ-2006 להתפתחותו במדינות העניות שהיו תלויות בהם. משבר האורז התרחב למשבר חיטה אשר לפי ארגון המזון והחקלאות של האו"ם האמיר מחירה בין יוני לדצמבר 2010 בכ-70%. המשבר התרחש במקביל למשבר הפיננסי העולמי שפרץ ב-2007 ובזיקה אליו. בתגובה מאוחרת פרצו ב-2011 ברחבי העולם מחאות חברתיות נגד הקפיטליזם הניאו-ליברלי הדורסני, והתעורר האביב הערבי נגד הפוליטיקה של מחירי המזון ונגד המשטרים שניהלו אותה לטובתם.

לקחי המשבר הגלובלי הקודם

לקחי המשבר הקודם נצרבו בזיכרונם של הארגונים הבינלאומיים שהואשמו באחריות לו, כמו ארגון הסחר העולמי וקרן המטבע הבינלאומית, אך גם בזיכרון של ארגוני הבריאות, המזון והעבודה של האו"ם, אשר חוששים מחזרה על שגיאות קודמות שנעשו בניהול המשברים.

ראשי הארגונים פרסמו באחרונה אזהרה משותפת מפני מחסור צפוי במזון כבר באפריל ובמאי השנה, וקשרו זאת למשבר הקורונה. לטענתם, יש כיום די מזון לאנושות, אך כדי להבטיח את זמינותו לכלל אוכלוסיית העולם מוטל על המדינות לדאוג לזרימת סחורות חופשית ככל האפשר, ולהגן על עובדים בחקלאות ובתעשיות המזון. תאמרו, לאיזו אמירה אחרת יש לצפות מראשי ארגונים גלובליים? הרי זו בדיוק מטרתם: לקדם גבולות פתוחים למען סחר חופשי גלובלי, אשר במדינות רבות אינו זוכה כיום באהדת הציבור ובקידום פוליטי. עם זאת, במציאות בה שום מדינה אינה חסינה מפני פגיעת הווירוס, המאבק בו מחייב שיתוף פעולה אזורי ועולמי.

התחרות המתקיימת בימים האלה בין מדינות על רכישת אמצעי מיגון ומכשירי הנשמה, ובימים הבאים אולי גם על מוצרי מזון; תחרות שבה למדינות העשירות יש יתרון ברור על מדינות עניות - היא מתכון ברור להתהוותו של משבר שיש בו אסון לכולם. המאבק במגיפה המסתמך על סגירת גבולות, הסגר כללי על ערים וישובים, מגבלות על הגירת עבודה, ושיבושים בקווי האספקה והמסחר הבינלאומיים, עלול לחבל גם בשרשרת אספקת המזון למדינות.

להחזרת המשק לפעילות נודעת אפוא חשיבות מכרעת בהתמודדות עם משבר מזון צפוי, והיא מחייבת שיתוף פעולה הדוק בין משרדי החקלאות, הכלכלה, הבריאות, החינוך והאוצר, כמו גם הקשבה לארגוני החברה האזרחית וקשרים עם ארגוני סיוע בינלאומיים. זו ההזדמנות שלנו לגלות פתיחות ונדיבות כלפי שכנים ורחוקים, מתוך סולידריות שאת פירותיה נוכל לקטוף בעתיד בהסכמים מדיניים.

חדוה ישכר

חד"ש גינתה את היחס המפלה לחרדים וקראה להתפטרות שר הבריאות

ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת), הגיב בסוף השבוע (3.4) להתייחסות המפלה כלפי הציבור החרדי בעת האחרונה. לדבריו "הפרת הנחיות משרד הבריאות חמורות, בעיקר כשהן מופרות בידי שר הבריאות עצמו. אבל מפה ועד ההסתה והגזענות נגד החרדים המרחק כמזרח ממערב. את ההנחיות חייבים לקיים. את השנאה לחרדים חייבים להוקיע ולהקיא מתוכנו, כמו כל גזענות."

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), הוסיף: "הבעיה של בני ברק היא גם הבעיה של נצרת, תל אביב ובאר שבע. מעולם לא היה כאן משבר שכל כך הבהיר את שותפות הגורל של כולנו: עד כמה האינטרסים והאתגרים משותפים וכמה דחוף להפיל את החומות המדומיינות שמפרידות בינינו. מאחל לתושבי בני ברק ולכולנו בריאות וימים בטוחים יותר".

יצוין שחד"ש חידשה השבוע את קריאתה להתפטרותו של שר הבריאות יעקב ליצמן ושל כל ממשלת המעבר הימנית. חד"ש מתנגדת להקמת ממשלת "אחדות לאומית" עם שרידיה של כחול לבן בהנהגת ח"כ בני גנץ (ר' בשער הגיליון).

ח"כ עסאקלה דורש תמיכה כלכלית בסטודנטים

ח"כ ג'אבר עסאקלה (חד"ש - הרשימה המשותפת) דורש לפטור את הסטודנטים מתשלום ארנונה בגלל משבר הקורונה, ולסייע כלכלית לסטודנטים בתשלום שכר לימוד ודמי מעונות.

ח"כ עסאקלה פנה לשר הפנים, אריה דרעי, ודרש לכלול את כל הסטודנטים ברשימת מקבלי פטור מארנונה כחלק ממדיניות ההקלות בה נוקטת המדינה עקב התפשטות הנגיף, ולהורות לכל העיריות והרשויות המקומיות לא לגבות דמי ארנונה מסטודנטים. "הפסקת הלימודים גרמה לכך שרבים מן הסטודנטים חזרו לבית הוריהם ואחרים נשארו בדירותיהם ללא עבודה וללא כל מקור הכנסה", כתב ח"כ עסאקלה.

יצוין שהתאחדות הסטודנטים הארצית פרסמה תוכנית סיוע ללומדים במוסדות להשכלה גבוהה, אך היא קראה רק ל"הנחה זמנית בארנונה, בחשמל ובמים לסטודנטים שוכרי דירות שנותרו מובטלים". עוד דורשת ההתאחדות מהממשלה להקים קרן מענקים לכלל הסטודנטים בישראל שנקלעו למשבר פיננסי בשל המשבר. לפי התוכנית, המענקים יחולקו יחסית לגובה שכר הלימוד. כמו כן מציעה התוכנית יצירת מנגנון שיספק לסטודנטים הלוואות ללא ריבית.

בהמשך דורשת ההתאחדות להגדיל את תקציב קרן הסיוע של ות"ת; להכליל 30 אלף סטודנטים לחינוך בתנאי הזכאות; להבטיח חלוקה שוויונית של הסיוע בין כלל הסטודנטים בישראל, לרבות סטודנטים הנדסאים; ולזכות את הסטודנטים מהתשלום למעונות בהם לא התגוררו בתקופת המשבר.

מפלגת העבודה בועטת במרצ בדרך לממשלת נתניהו

השבוע הודיע יו"ר מפלגת העבודה, ח"כ עמיר פרץ, על סיום האיחוד בין מפלגתו לבין מפלגת מרצ. זאת, על רקע ההיערכות במפלגת העבודה להצטרפות לממשלת נתניהו. מפלגת העבודה העבירה לוועדה המסדרת בקשה לפירוק הסיעה המשותפת עם מרצ בכנסת ה-23.

פרץ וח"כ איציק שמולי (העבודה) צפויים לקבל תיקים כחלק מההסכם בין כחול לבן והליכוד. חברתם למפלגה ח"כ מרב מיכאלי הודיעה שלא תיכנס לממשלת הימין. ח"כ מיכאלי הכריזה: "רק כדי שלא יהיו אי הבנות. אני לא אהיה חלק מקואליציית נתניהו בשום צורה. אני מובילה את המאבק עם שותפות ושותפים רבים כדי שמפלגת העבודה לא תכנס לממשלת הנאשם נתניהו".

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש) הגיב באומרו: "נתניהו הצליח לפרק גם את מפלגת העבודה-גשר-מרצ. העבודה הגישה בקשה רשמית להתפצל ממרצ כצעד מקדים לכניסה לממשלת נתניהו. לפניה הצליח נתניהו לפרק את כחול לבן. לעומתם, אנחנו ברשימה המשותפת נישאר מאוחדים למרות הוויכוחים האידיאולוגיים בינינו, משום שיש לנו מכנה משותף ואנו מחויבים למאות אלפי המצביעים שלנו. אנו בטוחים ברשימה המשותפת ובאחדותה מול כל האתגרים. נמשיך לפעול להפלת ממשלת הימין".

עתירה לבג"ץ: דורשים פתרון לתלמידים הערבים בנגב

11 עותרים, בהם ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי והמועצה האזורית של הכפרים הבלתי מוכרים בנגב, הגישו עתירה לבג"ץ באמצעות עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל. בעתירה נדרש משרד החינוך לספק גישה לשירותי חינוך לילדים המתגוררים בכפרים הלא מוכרים בנגב, בהם אין חשמל ותשתית אינטרנט.

במהלך משבר הקורונה, התלמידים בכפרים אלה אינם יכולים לעבור ללמידה מרחוק כמו יתר התלמידים במדינת ישראל. לדברי ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש – הרשימה המשותפת), "יותר מ-25 אלף תלמידים ערבים הפסיקו להיות חלק ממערכת החינוך. רובם מכפרים בלתי-מוכרים בנגב: בלי תשתיות כמו חשמל, מים וגם לא אינטרנט. בפועל גישתם לחינוך נחסמה. משרד החינוך מתעלם מהם במקום לספק להם ציוד טכנולוגי ללמידה מרחוק".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

זכויות צרכנים: תשובות לשאלות

המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה מעורר לא מעט שאלות הנוגעות בזכויות הצרכן – בייחוד לקראת חגי פסח, פסחא ורמדאן. בגיליונותיו האחרונים פרסם "זו הדרך" מדריכים להגנת זכויות העובד והאזרח. להלן מדריך שכתב מנכ"ל רשות ההסתדרות לצרכנות, עו"ד ירון לוינסון, המסביר כמה עקרונות של קניה נבונה. מומלץ לקרוא לפני שמבצעים את ההזמנה הבאה באמצעות האינטרנט.

בעקבות המגבלות שמחייב המאבק בנגיף, נדמה שיש שינוי גדול בדפוסי הקנייה של הצרכן הישראלי

אכן כך. אם פעם "עשינו שוק" והלכנו לקצב, בתקופה האחרונה אנו רואים עלייה משמעותית של קניית מוצרים אונליין, כלומר באמצעות אתרי הרשתות באינטרנט, או אפילו בהזמנה טלפונית מהירקן, מהסופר או מהמכולת השכונתית. יש כמה כללים צרכניים חשובים הקשורים בעסקאות אלה, שנקראות בלשון חוק הגנת הצרכן "עסקאות מכר מרחוק". בעסקאות אלה, בהן העסקה לא נעשית פנים אל פנים כמו בחנות, החוק מעניק זכויות נוספות לצרכן בכל הנוגע בביטול העסקה.

אילו זכויות למשל?

צרכנים רבים לא מודעים לכך שיש להם זכות ביטול מיוחדת במקרה של עסקת מכר מרחוק, לא רק במקרה של פגם או אי אספקת המוצר. בתנאים מסוימים, החוק מעניק 14 יום לביטול עסקת מכר מרחוק מכל סיבה שהיא, וזאת בכפוף לתשלום דמי ביטול בסך 100 שקל או 5% ממחיר העסקה, לפי הסכום הנמוך ביניהם.

יש מוצרים שלא נוכל לבטל אחרי שרכשנו אותם אונליין?

אכן. יש סוגי מוצרים מסוימים שלא ניתן לבטל בגינם את עסקת המכר מרחוק, גם אם זה בטווח של 14 יום. רבים מאלה הם דווקא מסוג המוצרים שאנו צריכים כעת יותר מכל. כך למשל, החוק קובע כי הזכות לביטול ולקבלת החזר על המוצר לא תחול על "טובין פסידים". הכוונה בביטוי היא למוצרים שנוטים להתקלקל במהירות, כגון: פירות וירקות, מוצרי אוכל טריים למיניהם וכדומה. ברור שאי אפשר להחזיר לאחר 14 יום עגבניות שקנית.

על מה חשוב להקפיד כשמזמינים הזמנה מקוונת?

"חשוב תמיד לעשות הזמנה באתר אינטרנט מאובטח בלבד, כזה שיש בו כלים המיועדים לאבטח את פרטי האשראי שלכם שלא יהיו חשופים לעין כל. בתקופה זו חשוב יותר מתמיד לעבור על רשימות חיובי האשראי שלכם.

למה כדאי לשים לב כשמקבלים משלוח מהסופר?

"בהתאם להוראות משרד הבריאות, על השליחים להשאיר את המוצרים סמוך לפתח הבית. בשל כך, חשוב עוד יותר לבדוק שכל מה שהוזמן אכן סופק, ושהמחירים בהם חויבתם זהים למחירים המופיעים בהזמנה שביצעתם. שימו לב שבחלק מהמוצרים עלול להיות מחסור, כך שייתכן שהם הוחלפו במוצרים אחרים או לא סופקו כלל".

פורסם מדריך לבטיחות בעבודה בזמן המגפה

על פי נתונים לא רשמיים, יותר מחצי מיליון עובדים בישראל ממשיכים בעיסוקם בימי הקורונה. מדובר בעובדים המועסקים במגוון רב של ענפים: תובלה, רפואה, ייצור, מסחר, בניין ועוד. רבים אינם יודעים איך להגן על עצמם ולא מקבלים כל הדרכה מטעם מעסיקיהם – פרטים או ציבורים. כך שעובדים רבים במפעל חיוני, או במקום עבודה שבו דיללו את מספר המועסקים נדרשים להגיע לעבודה מידי בוקר, וחשוב להם להכיר כיצד להתמגן ולהתגונן מפני הדבקות אפשרית בנגיף הקורונה.

איך ומה צריך לנקות ולחטא וכיצד עליכם לפעול? את השאלות ריכזו מומחי הבטיחות של המוסד לבטיחות ולגיהות, אשר פרסמו בשבוע שעבר מדריך מקוון בנושא, בעברית ובערבית. מטרת הפרסום היא להדריך ולרענן את הידע בקרב העובדים והמנהלים לשיטות ודרכי פעולה לטיהור ומזעור הידבקות בנגיף במקום העבודה.

המדריך עובד והותאם לישראל בידי המוסד לבטיחות ולגיהות בהתאם למדריך רשות הבטיחות והבריאות התעסוקתית בארה"ב והוא זמין לכל. אשר לפעולות יזומות, מסרה מנכ"ל המוסד לבטיחות ולגיהות, ד"ר אורנית רז, שהארגון "דוחה לעת עתה את הכשרותיו ופעילותיו היזומות, לרבות פעילות ניידות ההדרכה. אך למקרים דחופים, אנו נשארים זמינים עברו העובדים".

המדריך המקוון בעברית:
https://www.osh.org.il/UploadFiles/03_2020/madrich_osha_f_v5.pdf

המדריך המקוון בערבית:
https://www.osh.org.il/UploadFiles/03_2020/madrich_osha_f_aravit.pdf

עובדים מוחלשים בעידן משבר

איך מתמודדים עם התפשטות מגיפת הקורונה ומנסים להגן על זכויותיהם של העובדים המוחלשים ביותר? עדי מעוז, מנכ"לית הארגון הוותיק "קו לעובד", מסבירה איך ניתן לעשות זאת – למרות הכל.

ב"קו לעובד" עושים הכל כדי להסתגל לשינויים שחולל המצב החדש, על מנת להמשיך לסייע לעובדים – היום יותר מאי פעם. למרות שעוד מוקדם לקבוע מה בדיוק יהיו ההשלכות של הווירוס על הכלכלה, כבר ברור כי העובדים המוחלשים ביותר במשק, בפרט אלה שאינם מאוגדים, ייפגעו יותר מכולם. רבבות עובדים מאבדים את מקומות העבודה שלהם: עובדים בשכר שעתי מושעים מעבודתם; פליטים ומבקשי מקלט מפוטרים מעבודותיהם בענפי האירוח וההסעדה; ועובדים פלסטינים לא מורשים להיכנס לתחומי ישראל וכלל אינם יכולים להגיע למקום עבודתם – וזה רק קצה הקרחון.

דווקא העובדים הפגיעים ביותר הם אלה הנותרים ללא רשת הגנה שתשמור על זכויותיהם. הממשלה לא ששה לקדם את ההגנה על אינטרסים של עובדים מוחלשים. בעוד שהענפים החזקים והמאוגדים במשק מובאים בחשבון, עובדים ישראלים חסרי אמצעים, מהגרים, פליטים ופלסטינים סובלים מאפליה הולכת ומעמיקה.

אנו ממשיכים להציע עזרה פרטנית לעובדים ישראלים, לעובדי ולעובדות סיעוד, לפליטים ולמבקשי מקלט, ולעובדי חקלאות פלסטינים באמצעים הבאים:

הגדלנו את היקף שעות התמיכה הטלפונית של "הקו החם", הקמנו מערך תמיכה מקוון לעובדים כחלופה לקבלות קהל פרטניות. אנחנו פועלים בצד ארגונים חברתיים נוספים לשתף ולהנגיש מידע לעובדים אודות הנהלים והזכויות שלהם בתקופה זו, דרך עמודי הפייסבוק שלנו הפועלים בתשע שפות שונות.

כמו כן, קידמנו מספר יוזמות ממוקדות בנושאי קידום מדיניות: הגשנו בקשה למשרדי האוצר, העבודה והרווחה, הפנים והבריאות, פנינו בדרישה להבטיח שעובדים הנדרשים לשהות בבידוד לא ייאבדו את ימי המחלה שלהם. מהלך זה יאפשר להגן על מי שלא צברו מספיק ימי מחלה, כמו גם לוודא כי עובדים שצברו ימי מחלה יוכלו להשתמש בהם אם יחלו בווירוס ויזדקקו לחופשת מחלה.

לשחרר את כספי הפיקדון

דרישה שנייה - לשחרר את כספי הפיקדון של פליטים ומבקשי מקלט (20% משכרם שמנוכים לקרן פיקדון) ולהעבירם לעובדים באופן מידי. רבים מהפליטים ומבקשי המקלט פוטרו, מה שמותיר רבים מהם ללא עבודה וללא רשת ביטחון כלכלית – שכן אינם זכאים לקבל דמי אבטלה.

דרשנו שישולמו לעובדים הפלסטינים, שאינם מורשים להיכנס לישראל דמי מחלה. בקרן דמי המחלה של העובדים הפלסטינים מופקדים כעת דמי מחלה בלתי מנוצלים בסכום של 515 מיליון שקל! זאת לאור נהלים עמומים ומבלבלים שמנעו מעובדים את הגישה אל כספים אלה.

"כתוצאה מעבודתנו אושרו תקנות זמניות הקובעות כי עובדות סיעוד בשנה האחרונה לאשרה שלהן רשאיות להמשיך לעבוד כמחליפות במקום עבודתן הנוכחי, כל עוד עובדת הסיעוד הקבועה לא חזרה לארץ בשל מגיפת הקורונה.

פנינו למשרד העבודה בדרישה להמשיך במימון של שירותי סיוע, כמו זה של "קו לעובד", שנותנים מידע, יעוץ וסיוע לעובדים. "קו לעובד" מקבל מימון זה יותר מעשור, ובאמצעותו הפעלנו את "הקו החם" הטלפוני, כמו גם את המענה לפניות עובדים דרך הדוא"ל והפייסבוק.

החלטת הממשלה בסתיו האחרון לגרוע מ"קו לעובד" את הזכאות למתנדבי שירות לאומי ולהפסקת המימון הנוכחית יהיו השלכות דרמטיות על הארגון שלנו.

החלטת משרד העבודה להפסיק את המימון מבהירה שארגוני חברה אזרחית, כמו "קו לעובד", מתפקדים היום אפילו יותר מתמיד כמקור התמיכה העיקרי לעובדים מוחלשים, ועומדים בחזית המאבק למענם.

קו לעובד
Kav LaOved
عنوان العامل

100% מהשכר – לא פחות

פעילי האיגוד המקצועי של חד"ש הצטרפו לקריאה לממשלה לפצות את המובטלים, העצמאים והעובדים שהוצאו לחל"ת בעקבות משבר הקורונה בשווי 100% מההכנסה שאיבדו.

בעצומה המקוונת שכותרתה "100% מהשכר – לא פחות", נכתב: "אנו דורשים מהממשלה לשאת באחריותה כלפי ציבור העובדים והעצמאיים ולפצות אותם ב-100% מהשכר אשר איבדו בגלל משבר הקורונה, ולא פחות. יותר ממיליון עובדים איבדו את מקום עבודתם והפכו מובטלים. אנו דורשים פיצוי של 100% על השכר וההכנסות שאבדו, הן לעובדים והן לעצמאים – למען יוכלו אזרחי המדינה לחיות ולהתקיים בכבוד".

יצוין שביום פרסום העצומה, הודיע יו"ר ההסתדרות, ארנון בר דוד, על מתן הלוואות לחברי ההסתדרות בעקבות המשבר. זאת, במקום לארגן עובדים ומובטלים למאבק לפיצוי מלא.

לחתימה על העצומה:

https://www.atzuma.co.il/100workerright

מדברים על סיוע כלכלי לנפגעים. האמנם ימומש?

המלחמה של צוותי הרפואה בקורונה בעיצומה, אך המשבר הכלכלי, תולדת הפסקת החיים החברתיים והבידוד הכפוי, תופס בהדרגה מקום חשוב יותר בדיון הציבורי. עדיין לא ברור מתי ניתן יהיה לחזור לשגרה. קרוב לוודאי שהתהליך יהיה שונה בכל מדינה ומדינה, בהתאם למהלך המחלה. נראה, כמו כן, שתהליך היציאה מהבידוד יהיה מדורג, לפי קבוצות סיכון, ויתכנו בו גם נסיגות.

המשבר הכלכלי כבר עבר בחומרתו את משבר 2008, ופרשנים משווים אותו כעת למשבר שהחל בשנות ה-20 במאה שעברה. ספק אם תהיה צמיחה כלכלית חיובית עולמית השנה. בינתיים נדרשות המדינות להשתתף במימון המופסקות הסוציו-כלכלית ולספק תמיכה כלכלית לשכירים, לעצמאים ולחברות. מדינות העולם ברובן נאלצות למן תוכניות עזרה כאשר התקציב הממלכתי סבל מגרעון גדול עוד לפני המשבר. הגדלה נוספת של החוב הלאומי פירושה שיותר ויותר מהכנסות הממשלה בעתיד ייועדו לתשלום חובות. הדבר ישפיע על יכולת הממשלות למן מדיניות חברתית. במשבר 2008 הוצא חלק ניכר ממסי האזרחים להצלת הבנקים והתאגידים הגדולים. האם זה עומד לקרות שוב?

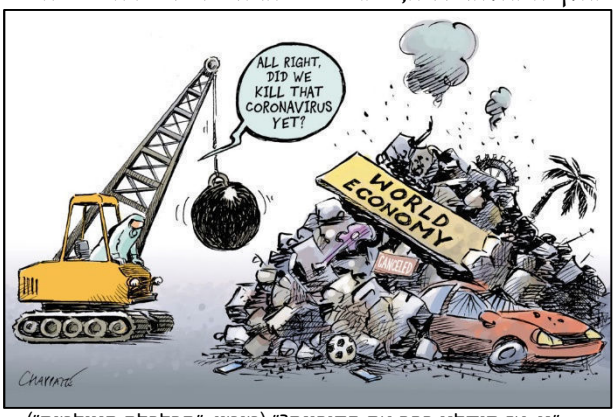

"נו, אז חיסלנו כבר את הקורונה?" (מימין: "הכלכלה העולמית")
איור של שפט, פורסם ב-"לה טמפ" השוויצרי, 3.3

"חוב הקורונה" כבר יוצר חיכוכים בין מדינות האיחוד האירופי לגבי איגרות החוב של הבנק המרכזי של האיחוד. גרמניה, הולנד ואוסטריה מתנגדות ליצירת חוב משותף עם איטליה, ספרד, יוון, פורטוגל, ושאר מדינות דרום אירופה. מתחדש הוויכוח המר, שהתנהל אחרי משבר 2008, במהלכו טענו המדינות העשירות שהעניות הן "עצלות" ו"לא ישרות". חיכוך זה עלול להיות גורם נוסף בהתפוררות האיחוד.

דנמרק, למשל, שמצבה הכלכלי טוב, השקיעה בהבטחת הכנסה לכל המגזרים 13% מהתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) השנתי שלה. סיוע זה שווה ערך (משוקלל), במשך שלושה חדשים, לכל תוכנית הסיוע הכלכלי של טראמפ. הנחת העבודה הדנית היא להקפיא את המצב ולנסות למנוע קריסה מבנית של המשק, כדי שאחרי הפסקה (קצרה) יחזרו העובדים והחברות לעבוד כרגיל. התוכנית מנסה לשמור על מחויבות העובדים והמעבידים למקום העבודה באמצעות התחייבות המדינה להבטיח לעובדים 75% מהשכר, בתנאי שלא יפוטרו או יוצאו לחל"ת. התוכנית אושרה במהירות ובהסכמה של כל עשר המפלגות בפרלמנט ושל איגודי העובדים והמעסיקים. התוכנית הדנית שונה מהתוכנית הגרמנית, למשל, שבה מקוצצות שעות העבודה והממשלה משתתפת עם המעסיקים במימון השכר. למרות ההבדל בין שתי השיטות, הגרמנית והדנית, מנסות שתי המדינות הקפיטליסטיות האלה למנוע הדרדרות עובדים לאבטלה. בדנמרק משוחררים המובטלים מחובת חיפוש עבודה, ומי שנגמרה תקופת זכאותו לדמי אבטלה - ימשיך לקבל קצבה למשך תקופת ההקפאה.

לעומת זאת, בתורכיה שרר מצב כלכלי חמור עוד לפני פרוץ המגפה. שיעור המובטלים בה עמד על כ-15%, והלירה התורכית איבדה בשנה שעברה כ-40% מערכה. התוכנית הכלכלית של ממשלת ארדואן, שהיקפה 15.4 מיליארד דולר בסך הכל, היא זעירה ומגוחכת יחסית לתמ"ג של מדינה זו. תורכיה גם מסרבת ללוות ממוסדות בינ"ל ולהרחיב את יכולות המימון של הממשלה. זאת בהתאם לסיסמא שטבע הנשיא ארדואן: "תורכיה שלי, אנחנו מספיקים לעצמנו". תוכנית הסיוע הכלכלי של ממשל ארדואן עוסקת בעיקר בהצלת עסקים. לחולים, לזקנים ולעניים הקדישה מדינה זו כ-300 מיליון דולר בלבד, והיא קוראת לקרנות צדקה למלא את החסר. הממשל התורכי גם החרים עבור קרנות הצדקה שהוקמו אמצעים מקופת איגוד עובדי המדינה. התוכנית גררה אחריה ביקורת חריפה של האופוזיציה, איגודי עובדים וארגוני תעשיינים. כתוצאה מכל אלה גובר אי האמון בממשלה, לרבות בנתוני החולים והמתים עליהם היא מדווחת.

גם בישראל בחרה הממשלה להטיל את כובד המשבר על הציבור, ולא נטלה על עצמה את עיקר עול המימון הגרעוני. זאת למרות שמצבה הכלכלי טוב לאין שיעור ממצבה של תורכיה. ישראל תוציא רק 30-33 מיליארד ש"ח על סיוע כלכלי-חברתי לנפגעי משבר הקורונה. סכום זה, ולא 90 מיליארד ש"ח כפי שפרסם האוצר, הוא הסכום שנשאר אחרי שמנכים מהתוכנית את החזרי החובות למחזיקי אג"ח שפירעונן חל ב-2020, וכן את חבות המדינה לביטוח הלאומי. יתר על כן, תוכניות האוצר הן עמומות מסורבלות, וייקח זמן ממושך עד שכספים יגיעו לידי הנזקקים. האיטיות והקמצנות יגרמו לחברות לקרוס, לאבטלה להתרחב ולהבראה להתאחר.

על רקע המשבר הפוליטי וזמניות הממשלה הנוכחית, אין לנתניהו אפשרות לשנות את התקציב לפני שתקום ממשלה חדשה ותאשר תקציב לשנת 2020. עד אז, התקציב הוא המשכי (התקציב של כל חודש הוא 1/12 מתקציב השנה הקודמת). כדי להגדיל את התקציב ללא ממשלה קבועה חייבים לנקוט תהליך חריג – לשנות את חוק יסודות התקציב. אך חוק יסוד אפשר לשנות רק בתמיכה של 61 חברי כנסת לפחות. כך מעכב המצב הפוליטי את המלחמה בקורונה. גם במצב החירום ממשיכים אצלנו לריב על כמה שרים יהיו בממשלה ועל מעון ממלא מקום ראש הממשלה. בכל זאת, ירושלים קרובה יותר לאנקרה מאשר לקופנהגן.

אבישי ארליך

החוקר המרקסיסטי דייוויד הארווי על ההשלכות הכלכליות של המגיפה

ההון הגלובלי בעידן הקורונה

כאשר קראתי לראשונה על התפרצות וירוס הקורונה בסין, ב-26 בינואר 2020, חשבתי מיד על ההשלכות שיהיו לכך על הדינמיקה הגלובלית של הצבר ההון. המודל הקיים של הצבר ההון היה מצוי ממילא במצב רגיש. תנועות מחאה גדשו את הרחובות כמעט בכל מקום, מסנטיאגו ועד ביירות, בהכרזה גלויה שהמודל הכלכלי השולט לא עובד למען רוב האוכלוסייה. המודל הניאו-ליברלי הזה נשען יותר ויותר על הון פיקטיבי, על מערכות אשראי מנופחות ועל צבירת חובות. הוא כבר נתקל במחסום הביקוש; ההון מסוגל לייצר הרבה יותר ממה שהשוק יכול לצרוך. אז כיצד יצליח המודל הכלכלי הזה, עם הלגיטימציה השוקעת שלו ובמצבו השברירי, לשרוד את תוצאותיה הבלתי-נמנעות של מגיפה כלל עולמית? התוצאה תלויה בעיקר במשכו של המשבר. כפי שציין מרקס, ערכן של סחורות יורד לא משום שאינן יכולות להימכר, אלא משום שאינן יכולות להימכר בעוד מועד.

הטבע איננו חיצוני לכלכלה או נפרד ממנה. היחס בין השניים הוא דיאלקטי: ההון משנה את התנאים הסביבתיים בתוכם הוא פועל, ואגב כך מחולל תגובות בלתי צפויות (כמו שינוי האקלים) הפועלות עליו בחזרה. אם מאמצים השקפה זו, מתברר שמעטים מאד הם "אסונות הטבע" הטהורים. וירוסים עוברים מוטציות באופן תמידי, אבל הנסיבות בהן מוטציות אלה מסכנות חיים תלויות במעשים אנושיים.

לו רציתי להביע זאת במונחים מטאפוריים, הייתי טוען שנגיף הקורונה הוא נקמתו של הטבע על ארבעים שנות התעללות מעשה ידיו האלימות של הניאו-ליברליזם.

באופן מטריאלי יותר, הגלובליזציה הקפיטליסטית יוצרת את התנאים להפצה בינלאומית של מחלות – שבתורן מסוגלות לשתק את הכלכלה העולמית. אנחנו חיים כיום בעולם מחובר ומרושת, בו רשתות ההפצה האנושיות של סחורות ואנשים משמשות גם למעבר נגיפים.

כאשר החדשות הראשונות בדבר התפרצות הנגיף פורסמו, נרשמה בשוקי המניות בעולם צניחה מיידית. עם זאת, במפתיע, לאחר הצניחה הראשונית נרשמה עלייה רציפה בשווקים במשך יותר מחודש. העולם האמין שמדובר עדיין ב"עסקים כרגיל", וכי המשבר הוא עניין המשפיע על סין בלבד (במדינות מסוימות נלוו לכך גם גילויים מכוערים של סינופוביה וגזענות). בחוגים אחדים, כולל בממשל טראמפ, נתקבלה עצירת הצמיחה הכלכלית בסין בעקבות המגיפה בשמחה גלויה, והוצגה כהוכחה לכישלונה של השיטה הסינית. אך בימים שלאחר מכן החלו להתפשט עוד ועוד ידיעות על שיבושים בענפי ייצור גלובליים הקשורים בווהאן.

רק כשפרץ הווירוס באיטליה, הושפעו השווקים הבינלאומיים באופן משמעותי. הצניחה שהחלה בשוק המניות בעולם באמצע פברואר הגיעה כדי ירידה של 30% עד אמצע מארס.

הרשויות ומערכות הבריאות כמעט בכל מקום נתפסו בלתי-מוכנות. ארבעים שנות ניאו-ליברליזם באירופה, בצפון אמריקה ובאמריקה הלטינית הותירו את הציבור חשוף לחלוטין ובלתי-מוכן להתמודדות עם משבר בריאות בהיקף כזה. זאת למרות שמגיפות גלובליזציה קודמות, כגון סארס ואבולה, סיפקו אזהרות בשפע על אודות הסכנה. בחלקים רבים של העולם המפותח, כשלו הרשויות הציבוריות שהיו אמורות לספק מענה למשבר ולא עמדו במשימה. הסיבה היא שרשויות אלה עברו הרעבה תקציבית באמצעות מדיניות צנע ארוכת שנים, שנועדה לממן הקלות במסים וסובסידיות לתאגידים ולעשירים. המודל העסקי שנכפה על שירותי הבריאות הציבוריים חיסל את יכולתם להתמודד עם העומסים הנוצרים במצבי חירום.

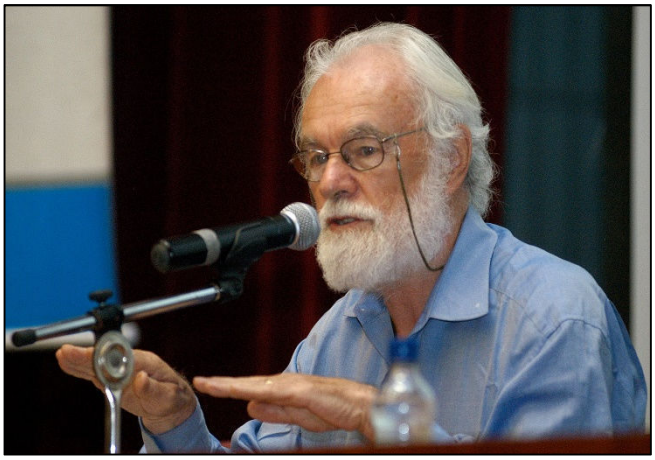

לתאגידים השולטים בתעשיית התרופות אין אינטרס לקדם מחקר על מחלות מדבקות (כמו משפחת הווירוסים עמה נמנית הקורונה, אשר מוכרת לממסד המדעי היטב מאז שנות ה-60). תאגידים אלה כמעט אינם משקיעים ברפואה מונעת, משום שזו נוגדת את האינטרסים שלהם – ככל שאנו חולים יותר, כך הם מרוויחים יותר. טיפול מניעתי אינו מעלה את מחירן של המניות; הוא עלול אפילו להוריד אותו.

נקודות התורפה של ההון

אחת ההשפעות ארוכות הטווח של המשבר עשויה להיות קיצור או גיוון שרשרות ההספקה של ענפי הייצור השונים, ובמקביל - אימוץ שיטות ייצור שאינן עתירות-עבודה, הנשענות על בינה מלאכותית. לכך יהיו כמובן השלכות אדירות על מצב התעסוקה. ההפרעה בייצור גוררת כבר עכשיו פיטורים המוניים של עובדים, אשר בתורם מצמצמים את הביקוש לסחורות. השפעה זו מובילה למיתון כלכלי.

אך נקודת התורפה המרכזית של הקפיטליזם העכשווי היא אחרת. אופני הצרכנות שהתפתחו כפיצוי בעקבות המשבר של 2007-2008 ספגו מכה קשה. שיטפון ההשקעות בצורות צרכנות אלה היו האפיק שמצא ההון כדי להתגבר על המשבר הקודם. הדוגמא המובהקת ביותר לצרכנות זו היא התיירות הבינלאומית: מספר התיירים בעולם עלה בהתמדה: מ-800 מיליון ב-2010 ל-1.4 מיליארד ב-2018. במקביל בוצעו השקעות ענק בשדות תעופה ובחברות תעופה, במלונות, במסעדות וכיוצא בזה. אפיק זה של הצבר ההון משותק כיום כליל. חברות תעופה רבות קרובות לפשיטת רגל, המלונות ריקים ואבטלה אדירה פושה ב"תעשיית האירוח". רבים מענפי הצרכנות שאיפשרו לשיטה להיחלץ מהמשבר של 2008, נקלעו לשיתוק בתנאים הנוכחיים.

בהיעדר מנוע צמיחה מרכזי זה, המגייס את הביקוש הנדרש להפעלת כוחות הייצור של ההון, מתמוטטת הצורה הספירלית של הצבר ההון כלפי פנים – מקצה העולם לקצהו.

(המשך בעמ' 9)

(המשך מעמ' 8)

מי ישלם את המחיר?

ישנו מיתוס לפיו מגיפות אינן מתחשבות בגבולות מעמדיים וחברתיים. כמו אמירות רבות כאלה, אפשר שיש בכך גרעין של אמת. אולם המציאות המעמדית והחברתית של המשבר היום משקפת אמת אחרת. ההשלכות הכלכליות והבריאותיות של הקורונה עוברות דרך פילטר של אפליה. ברוב מדינות העולם, העובדים הנדרשים לטפל במספר החולים הגדל ולהמשיך לקיים את הענפים החיוניים של המשק הם בעלי מאפיינים מגדריים, מעמדיים וגזעיים ברורים.

דווקא העובדים המוחלשים הם שניצבים בחזית המאבק במשבר, והם החשופים במהלך העבודה לסכנת הידבקות בנגיף ולא פחות מכך - לסכנת פיטורים ללא תמיכה כלכלית. ברובם אינם יכולים לעבוד מהבית, כמו שיכול לעשות חלק ממעמד הביניים. עובדים אלה גם אם נדבקו בנגיף או באו במגע עם חולה מאומת אינם יכולים להרשות לעצמם, מבחינה כלכלית, לשהות בבידוד ללא עבודה.

נגיף הקורונה הוא אפוא בעל מאפיינים מובהקים של מגיפה מעמדית, מגדרית וגזעית. בעוד שמאמצי ההתמודדות עם המגיפה ממוסגרים בסיסמאות שוויוניות כגון: "נעבור את זה יחד", הפרקטיקה של רוב הממשלות והנהלות התאגידים מרמזת על מניעים אחרים. מעמד העובדים בארצות הברית, המורכב כיום ברובו מאפריקאים-אמריקאים, לטינו-אמריקאים ונשים, נאלץ לבחור בין סכנת הידבקות לבין אבטלה.

ציבור נוסף שנפגע מהמשבר באופן קשה הוא הצבא האדיר של עובדי "כלכלת החלטורה" וצורות תעסוקה פיראטיות אחרות. רבים מעובדים אלה מוצאים עצמם ללא עבודה, וממילא גם ללא זכויות סוציאליות.

העובדים ברוב חלקי העולם עברו זה מכבר סוציאליזציה כדי שיתנהגו כנתינים ניאו-ליברלים ממושמעים (כלומר להאשים את עצמם או את אלוהים אם משהו משתבש, אבל לעולם לא להעז לחשוב שהקפיטליזם הוא הבעיה). אבל אפילו נתינים ניאו-ליברלים ממושמעים מבינים שמשהו פגום בדרך בה מגיב העולם הקפיטליסטי למגיפה.

השאלה הגדולה היא: כמה זמן זה עוד יימשך? המשבר עשוי לארוך עוד יותר משנה, ובמקרה כזה יעלו רמות האבטלה כמעט בוודאות לרמתן בשנות ה-30 של המאה הקודמת, בתקופת השפל הגדול.

ההשלכות של המשבר על הכלכלה ועל החיים החברתיים הן מרובות, אך לא כולן שליליות בהכרח. הצרכנות העכשווית הלמה את התיאור של מרקס: "צריכת יתר וצריכה בלתי-שפויה המסמלת, בפנייתה אל עבר המפלצתי והביזארי, את נפילתה" של המערכת כולה. טירוף המערכות של הצרכנות מילא תפקיד משמעותי בהרס הסביבה. כיום, לביטולן של טיסות רבות ולצמצום הדרסטי בתחבורה היבשתית נודעות השפעות חיוביות בכל הנוגע בפליטת גזי חממה. מאז המשבר חל שיפור ניכר באיכות האוויר בסין וגם בארצות-הברית.

ניתן לצפות, כמו כן, שחיי היומיום יתנהלו בקצב איטי יותר, ועבור אנשים רבים תהיה זו ברכה. חוקי הריחוק החברתי, אם ימשיכו להיאכף, עשויים לחולל גם שינויים תרבותיים. צורת הצרכנות היחידה שתרוויח בוודאות כתוצאה מהמשבר היא כלכלת הנטפליקס.

תגובת ההון למשבר

הכיוון היחיד שיכול להציל את תהליך הצבר ההון הוא צרכנות המונים מחודשת, במימון ובהובלה ממשלתיים. זה ידרוש חיברות (סוציאליזציה) של הכלכלה, שממשלות בוודאי יאמצו – מבלי להשתמש במילה סוציאליזם. צפוי להתחולל עימות בין העקרונות הניאו-ליברליים לבין הצורך הדחוף בהתערבות רחבת-ממדים של המדינה.

מבחינה כלכלית, התגובות של הממסד למשבר הנוכחי הן ניסיון לשחזר את הצעדים שסייעו להיחלצות מהמשבר של 2007-2008. צעדים אלה כללו מדיניות מוניטרית גמישה וחבילות סיוע נרחבות. אך צעדים אלה נשאו פרי רק משום שהתרחשו במקביל להרחבה ניכרת בתשתיות הייצור בסין. אין לצפות שהתרחבות בקנה מידה דומה תתרחש שוב. חבילות הסיוע בארצות-הברית ב-2008 התמקדו אמנם בבנקים, אך כללו גם הלאמה דה-פקטו של חברת ג'נרל מוטורס. ראוי לציין שעל רקע התסיסה בקרב העובדים והתמוטטות הביקוש במשבר הנוכחי, שלוש יצרניות המכוניות הגדולות של דטרויט סגרו זמנית את מפעליהן. אם סין לא תוכל לשוב לתפקידה מ-2008, יוטל עול היציאה מהמשבר במלואו על ארצות הברית.

טמונה בכך אירוניה רבה: המדיניות היחידה שבכוחה להתגבר על המיתון, פוליטית וכלכלית, היא סוציאליסטית הרבה יותר ממה שברני סנדרס מציע. אך מי שיאלץ ליישם מדיניות זו הוא הנשיא דונלד טראמפ. הרפובליקנים שהתנגדו כל כך לחבילות הסיוע ב-2008, יאלצו לסכור פיהם או לצאת נגד טראמפ. טראמפ אף עלול לבטל את הבחירות בשל מצב החירום וליטול לעצמו סמכויות חירום, וזאת במטרה להציל את ההון ואת העולם הקפיטליסטי מכאוס וממהפכה.

המדיניות היחידה שעשויה לשאת פרי במצב זה היא הסוציאליזם. צפוי לכן שהאוליגרכיה השולטת תנסה להעניק למדיניות הסוציאליסטית שתנקוט גוון לאומני ולא עממי. המשימה הדחופה של המאבק האנטי-קפיטליסטי היא למנוע זאת.

דייוויד הארווי

תרגום: "זו הדרך"

רבבות עובדים שבתו במחסנים של ענקיות המסחר המקוון בארה"ב

עובדי המחסנים בחברות הענק אמזון ואינסטקארט שבתו השבוע במחאה על היעדר מיגון במקומות העבודה נגד נגיף הקורונה – וזאת בעת שהמגיפה מפילה אלפי קורבנות ברחבי ארה"ב. העובדים הראשונים שפתחו בשביתה היו עובדי מחסן של אמזון בסטאטן איילנד. אחד העובדים, כריס סמולז, פוטר משום שנמנה עם מארגני השביתה. בעקבות פיטוריו פרצו שביתות נוספות במחסנים של החברה ברחבי המדינה.

על אף שאמזון לא פרסמה נתונים מדויקים, ברחבי ארה"ב דווח על לא פחות מ-11 מרכזי משלוחים והפצה השייכים לענקית הסחר המקוון, בהם לפחות אובחן לפחות עובד אחד כנשא של הנגיף. במדינת מינסוטה הורו רשויות הבריאות על סגירת המקום וחייבו לבצע בו ניקיון יסודי. בקנטקי הוחלט לסגור מרכז משלוחים למשך כמה ימים, אך לפני שנפתח מחדש הורה המושל להאריך את סגירתו.

כאמור הניצוץ שהדליק את התבערה באמזון הוא פיטוריו של כריס סמולז. הארגון שמייצג את עובדי אמזון הודיע שפיטורי סמולז היו תגובה למחאתו נגד תנאי העבודה במחסן, ולכך שארגן את מחאת העובדים. ראש העיר ניו-יורק ביל דה בלאזיו אמר לכתבים, כי נציבות זכויות האדם של העירייה בודקת את ההאשמות נגד אמזון. אם אלה יתבררו כנכונות, הוסיף, "תהיה זו הפרה של חוק זכויות האדם בעיר שלנו, ונפעל בעניין זה מיד". במחסן בסטטן איילנד מועסקים 4,400 עובדים.

80 מפלגות קומוניסטיות מרחבי העולם פרסמו גילוי דעת משותף

אמצעים דחופים למען בריאות העמים

יותר מ-80 מפלגות קומוניסטיות ומפלגות עובדים מרחבי העולם פרסמו בשבוע שעבר גילוי דעת משותף. גילוי הדעת פורסם בעשרות שפות והופץ בימים האחרונים בכל היבשות. המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) נמנית עם המצטרפות לקריאה האנטי-קפיטליסטית למען חיי העמים.

המפלגות הקומוניסטיות ומפלגות העובדים מתייצבות להגנת הבריאות של העמים, ויקדמו צעדים מיידים להצלת הבריאות הציבורית ולהגנת זכויות מעמד העובדים ושכבות העם הרחבות בכל מקום ומקום.

ראשית כל, אנו שולחות את ברכתנו ואת תודתנו לרופאות ולרופאים, לאחיות ולאחים ולעובדי הרפואה כולם הנאבקים במגיפה בגבורה והנאלצים להתמודד עם קשיים מרובים. אנו סולידריים כמו-כן עם כלל חולי נגיף הקורונה ומאחלים להם החלמה מהירה.

אנו מברכות את המדינות המושיטות יד לעמים אחרים, בייחוד אלה המתקשים להתמודד עם המגיפה, והמשגרות רופאים וצוותים רפואיים, מכונות הנשמה וציוד רב – בהן סין, קובה ורוסיה. זאת בניגוד להיעלמות כללי הסולידריות הבסיסיים בין המדינות החברות באיחוד האירופי.

התפשטותה המהירה של המגפה היא הוכחה טרגית נוספת לחוליי מערכות הרפואה הציבורית במדינות הקפיטליסטיות – תולדה של עשרות שנות הזנחה. קשיים אלה אינם מעשה ידיו של כוח עליון, כפי שנטען, אלא התוצאה הישירה של המדיניות הניאו-ליברלית שנקטו הממשלות השונות המשרתות את האינטרסים של ההון. מדיניות זו טומנת בחובה מסחור של הרפואה והפרטתה, כדי להגדיל את רווחיהם של התאגידים השולטים בתעשיית התרופות ובשוקי הביטוח הרפואי. מדיניות זו מחבלת גם בפיתוח המחקר המדעי, הנחוץ כל כך כדי לתת מענה לצרכים הרפואיים של העמים ולקדם רפואה מונעת פעילה ויעילה.

טרגדיית הקורונה חושפת את האופי האנטי-חברתי והטפילי של המשטר הקפיטליסטי ומבליטה את חשיבותו של הסוציאליזם, המסוגל לגבש תכנון מרכזי ומדעי של הרפואה הציבורית על בסיס צרכי העם. בכוחו של תכנון כזה לקדם רפואה מונעת יעילה, לספק מענה מהיר לחולים ולקדם מערכות רפואיות, צוותי רפואה, מעבדות, בתי חולים ומרפאות לטובת הכלל.

התמוטטותם של משקים רבים והמיתון הכלכלי המעמיק, שהחלו עוד בטרם פרצה המחלה, טומנים בחובם משבר ללא תקדים. הממשלות השונות עושות שימוש תדיר בביטויים כגון "אחדות האומה", "מצב חירום לאומי" כדי לדבוק במדיניות כלכלית המשרתת את בעלי ההון, ולגלגל את עלויות המשבר לפתחם של העובדים. העובדים והעמים לא יסכימו לשלם את מחיר המשבר הקפיטליסטי!

ה"אחריות האישית" ו"החובה האזרחית" לא יכולות לבוא במקום אחריותן של המדינות והממשלות השונות. כעת מן ההכרח לתמוך בכל המאבקים המתפתחים נגד המדיניות הניאו-ליברלית, המוכנה להקריב את צורכי העמים ובריאותם לטובת מקסום הרווחים של הקפיטליסטים.

המפלגות הקומוניסטיות ומפלגות העובדים דורשות נקיטת צעדים מיידים כדי להתמודד עם המגיפה, ועיקרם: חיזוקן של מערכות הבריאות הציבוריות באמצעות מימון ממלכתי, גיוסם של רופאים ואחיות כדי לתגבר את שירותי הרפואה, שיקום המחלקות לטיפול נמרץ והרחבתן, וקידום המחקר המדעי-רפואי.

חיוני לספק לכל דורש את אמצעי ההגנה הנחוצים כדי להתמודד עם המגפה (מסכות, כפפות, חומרי חיטוי ועוד), במימון ממלכתי וללא עלות. יש לעצור מייד את הספסרות המתפתחת בכל מקום סביב צרכי הגנה בסיסיים אלה. חייבים לספק את כל האמצעים הנחוצים להגנת צוותי הרפואה בבתי החולים.

נחוץ להגן על הכנסותיהם ועל רמת החיים של העובדים, של משפחותיהם ושל העמים. יש לעצור את המדיניות המשרתת את ההון, ופועלת בחסות "הצורך להיאבק בנגיף" כדי לדרוס זכויות עובדים שהושגו בשנות מאבק ארוכות. ועוד: חיוני לנקוט צעדים מעשיים כדי להגן על בריאותם של העובדים ובטיחותם במקומות העבודה – דווקא בעת זו.

אין לפגוע בחירויות הדמוקרטיות בשם "המאבק בקורונה", ויש להסיר את כל הסנקציות הכלכליות המיותרות והבלתי צודקות כלפי מדינות המתקשות עד מאוד להתגבר על המגיפה.

על גילוי הדעת חתומות, בין היתר: המפלגות הקומוניסטיות של ארצות-הברית, אלבניה, ארגנטינה, ארמניה, אוסטרליה, אוסטריה, אזרבייג'ן, בנגלדש, בלגיה, ברזיל, בריטניה, בולגריה, קנדה, צ'ילה, קובה, בוהמיה ומוריביה, דנמרק, מצרים, אל סלבדור, פינלנד, גאורגיה, יוון, הודו, אירלנד, איטליה, ירדן, לוקסמבורג, מלטה, מקסיקו, נפאל, אורוגוואי, נורבגיה, הולנד, פקיסטן, פרגוואי, פולין, הפיליפינים, רוסיה, סרביה, סלובקיה, דרום אפריקה, ספרד, שוויץ, פוארטו ריקו, קטלוניה, סווזילנד, סרי לנקה, שבדיה, סודאן, סוריה, טורקיה, ונצואלה ואוקראינה.

עוד חתומות: מפלגת העם הפלסטיני, אק"ל (קפריסין), טודה (איראן), מפלגת העובדים הסוציאליסטית של קרואטיה, מפלגת העובדים של הונגריה, מפלגת העובדים של אירלנד, התנועה הסוציאליסטית של קזחסטאן, מפלגת העובדים של קוריאה, המפלגה הסוציאליסטית-עממית של מקסיקו, המפלגה הסוציאליסטית של רומניה, איחוד הקומוניסטים של בולגריה, איחוד העם של גליסיה ואיחוד הקומוניסטים של קטלוניה.

"ליד מכונת התפירה" מאת ליליאן, 1902

חרות וצדק חברתי בסדר פסח

בטקס המסורתי של סדר פסח מעוגנת התפיסה, כי בהיעדר צדק מדיני לא ניתן להשתית צדק חברתי. ההגדה של פסח מביעה כמיהה לחברה המבוססת על אדני צדק, דרך הזיכרון ההיסטורי של יציאת מצרים. תמיד נזכור שזרים היינו בארץ אחרת, ואת כמיהתנו לצדק עלינו לעגן תוך עשיית צדק גם לאחר החי בתוכנו.

סדר פסח נפתח בהצהרה חברתית, המחייבת אותנו להיות קשובים לזולת. ההצהרה כתובה בלשון העממית שדוברה אז בפי העם, בשפה הארמית: "הַא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אָכְלוּ אָבָהָתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, כָּל דִּיכְפִין יֵיתֵי וְיֵכֹל (וְיֹאכַל), כָּל דְּצָרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח. הַשַּׁתָּא הָכָא – הָשַׁתָּא עַבְדֵי – לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין". הצהרה חברתית זו מלווה בקריאה מוקדמת של כל המסובים – "אֶתְמוֹל הָיֵינוּ עֲבָדִים וְהַיּוֹם בְּנֵי חוֹרִין", כשהעורך מוסיף את הקריאה "בִּבְהִילוּ (בִּבְהִילוּת) יָצָאנוּ מִמִּצְרַיִם".

הכמיהה להיחלצות מעבדות ולמימוש חיי חרות משתלבת בהצהרה בדבר כינון חברה המושתתת על בסיס של צדק ושוויון. זו הצהרה מכוננת בדבר חברה ללא עוני, בה לא יהיה "לַחְמָא עַנְיָא". עלינו כחברה מוטלת חובה להתגייס כדי "שֶׁכָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵכֹל (וְיֹאכַל)" – זו קריאת קרב חברתית!

הרמב"ם בהלכות מלכים קבע שהיעדר פתיחות, סיוע ורוחב לב כלפי הזולת הנתון במצב סוציאלי קשה – הוא תעודת עניות לנו כחברה. לדבריו, סדר ללא פתיחת לבבות לנזקקים שבשוליים החברתיים הוא בבחינת – "שִׂמְחַת כְּרֵסוֹ", ואין לו דבר עם חג הפסח ועם שולחן הסדר. חובה עלינו להחיל את דבריו של הרמב"ם על המציאות היומיומית, כדי שלא יהיו בה גילויי "שמחת כרסו", ולא גילויים של קוטביות מעמדית.

פתיחות חברתית אינה נתחמת רק ב-ד' אמות שלנו, אלא היא מחייבת אותנו להתייחס גם אל האחר החי בקרבנו, גם אם הוא לא מבני עמנו. עם ישראל מזכיר בחג ימים בהם היינו גֵּרִים במצרים. כשם שֶׁכְּגֵרִים תבענו לשמור על זהותנו הלאומית, כך עלינו להיות פתוחים כלפי הַגֵּר והזר, החי בתוכנו והתובע לשמור את זהותו הלאומית.

איזכור עובדת היותנו גֵּר בארץ זרה, בארץ מצרים, מחייב אותנו, כעם החי במדינתו, ליחס של אהבה לַגֵּר הַגָּר בתוכנו. מוטלת עלינו החובה ליישם בחיי היום יום את תמצית ההוויה של פרשת "קדושים" בספר ויקרא פרק י"ט, 34 – "כְּאֶזְרָח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם, הַגֵּר הַגָּר אִתְּכֶם, וְאָהַבְתָּ לוֹ כָּמוֹךָ, כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם ....".

גם השנה נאמץ את הקריאה, שתודעת הַגֵּר – כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם – תנחה אותנו במעשה היום יומי החברתי שלנו, כאשר בימים אלה של קורונה משוטטים אלפי גרים ברחובות ללא מקורות קיום, ומי מהם שיש לו קורת גג - חי בצפיפות המסכנת אותו ואת החיים בסביבתו.

חג הפסח מחייב אותנו להדגיש את המופת של אברהם אבינו בדרך התנהלותו והתנהגותו עם בני הארץ אליה בא לבנות את חייו – "גֵּר וְתוֹשָׁב אֲנִי עִמָּכֶם" (בראשית כ"ג, 4). אברהם בחייו סימל דרך – יחס של כבוד והערכה לכל אדם שחי בארץ הזו, אליה בא לחיות עם בני משפחתו.

בתנאי הקורונה השנה, כשסדר פסח יתנהל בבתים נפרדים ובאמצעות התקשרות אלקטרונית, אני מציע שנעלה את קול נשי לצד הקול הגברי. מול "כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה", נדגיש במהלך החג הזה את הקריאה "כְּנֶגֶד אַרְבַּע בָּנוֹת דִּבְּרָה תּוֹרָה".

ניתן מקום של כבוד לדמויות נשיות שסיכנו את חייהן: למיילדות, שפרה ופועה; לנסיכה המצרית, שגילתה אמות מידה מוסריות והומאניות בהיחלצותה להצלת ילד יהודי, שמי היאור מאיימים עליו בכיליון.

בחג הזה נחלוק כבוד למהפכה הפמיניסטית הראשונה. ניתן כבוד לנשים, שנתנו לנו חיים – המיילדות, הנסיכה המצרית ואחות משה – ארבע נשים שחברו לפעולה להצלת חיים נגד צו מונרכי אכזרי.

איתן קלינסקי

בחזרה למהפכה במזה"ת

מערכת "זו הדרך" ממליצה השבוע לעיין בגיליון האחרון של כתב העת הביקורתי האמריקאי הוותיק לענייני המזרח התיכון MERIP. זה גיליון כפול שכותרתו - "בחזרה למהפכה במזרח התיכון". 65 העמודים גדושים מאמרים ופרשנויות העוסקים בהתקוממויות העממיות בעיראק, באלג'יריה, בלבנון, בתוניסיה, בירדן ובסודאן; לאסטרטגיה של הממשל האמריקאי באזור; למדיניות ארדואן בסוריה; ולמלחמת האזרחים בתימן. ראוי לציון מאמרו של פרופ' יואב פלד: "לקראת הגמוניה דתית-ציונית בישראל".

לגרסה המלאה המקוונת והחינמית של הגיליון "בחזרה למהפכה במזרח התיכון" (באנגלית):

https://merip.org/magazine/292-3

נגד ממשלת סיפוח

לאחר שכחול לבן אימצו את העמדה הסיפוחיסטית של הליכוד, החליטו בליכוד (כלומר, נתניהו) להעלות מחדש את הנושא של אופן פעולתה של הוועדה לבחירת שופטים. בעקבות זאת הופסק המשא ומתן ב-6 באפריל.

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), הגיב לדיווחים לפיהם הושגה הסכמה בדבר סיפוח ואמר: "הכניעה של גנץ בנושא הסיפוח היא החמורה מכולם. משמעותה - חיסול כל סיכוי לשלום וייסודה של מדינת אפרטהייד עם אזרחים יהודים ונתינים פלסטינים. דמוקרטיה, שוויון וצדק חברתי תלויים כולם בשלום צודק ובסיום הכיבוש". ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) הוסיפה: "הסיכומים בין גנץ לנתניהו בדבר עסקת המאה של טראמפ מסוכנים. גנץ מאפשר ממשלת ימין עמוק שתמסד את המשך הכיבוש ואת האפרטהייד. הוא גרוע לא פחות מנתניהו".

בסוף השבוע (3.4) הפגינו שתי קבוצות פעילים מול ביתו של ח"כ בני גנץ בראש העין. אנשי שלום עכשיו קראו לגנץ שלא להצטרף לממשלת המעבר הימנית בראשות נתניהו, והביעו התנגדות לסיפוח השטחים הפלסטיניים הכבושים. גם פעילי מחאת הדגלים השחורים הפגינו בקרבת ביתו של גנץ, "כדי לדרוש ממשלה המתחייבת להושיט יד לשלום ולקדם צעדים מדיניים במו"מ. הממשלה מוכרחה להתחייב שלא לבצע שום מהלכים חד-צדדיים של סיפוח השטחים".

220 קצינים בכירים במילואים, יחד עם מפקדים לשעבר במשטרת ישראל ובכירים במוסד ובשב"כ, פרסמו השבוע הודעה משותפת נגד סיפוח השטחים הפלסטיניים. במודעה נכתב כי סיפוח חד-צדדי הוא "בעל פוטנציאל התלקחות גדול. סיפוח חלקי עלול להתניע תגובת שרשרת שישראל לא תוכל לשלוט בה".

דורשים ביטחון תזונתי לתושבי רצועת עזה

הכלכלה ברצועת עזה מצויה מזה שנים על סף קריסה, בראש ובראשונה בשל הסגר החמור שאוכפת ישראל מאז 2007. הסרת מגבלות מעל הענפים שבהם תלויה אספקת המזון של האוכלוסייה המקומית, ושביכולתם להוות מקור פרנסה לרבבות, היא צעד קריטי בעת משבר הקורונה. ארגון "גישה" שיגר השבוע פנייה דחופה לשר הביטחון, נפתלי בנט, ולמתאם פעולות הממשלה בשטחים, כמיל אבו רוקון, בדרישה כי יפעלו מידית להבטיח שמירה על כלכלה מתפקדת וביטחון תזונתי ברצועת עזה על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

מזה שנים מבקשים חקלאים תושבי עזה לתאם הכנסה של דשנים וחומרי חיטוי שעשויים להעלות את התפוקה החקלאית ב-25 אחוזים וישפרו את איכות היבולים, אך ישראל דחתה את בקשתם.

גם ענף הדיג, שמשמש מקור פרנסה ותזונה חשוב עבור תושבי הרצועה, סובל מזה שנים מהגבלות שישראל אוכפת: צמצום שטח הדיג ומחסור בציוד ובחומרים הכרחיים לתיקון ולתחזוקה של סירות דיג. על פי איגוד הדייגים בעזה, הרשויות בישראל מודעות היטב לצורך במוצרי פיברגלס, בכבלי פלדה, במנועים ובחלקי חילוף לסירות. למרות זאת, בקשות לתיאום הכנסת מוצרים אלה לא נענו, עוכבו, או מוססו.

על ישראל להסיר ידיה מעזה ולהפסיק מיד את הסגר הבלתי חוקי שהטילה. רק כך ניתן להבטיח לתושבי הרצועה ביטחון תזונתי וכלכלי – צורך בוער בימים כתיקונם, אך דחוף שבעתיים על רקע משבר הקורונה.

יריות לעבר מועדון התנדבותי בסח'נין בו שהו פעילי חד"ש

צרור יריות מנשק אוטומטי נורה בסוף השבוע (3.3) לעבר המועדון "רואפד אלסלאם" בעיר סח'נין רגעים ספורים לאחר שקבוצת מתנדבים מחד"ש, ממק"י ומבנק"י סיימה את עבודתה במקום: הכנת חבילות מזון לנפגעי הקורונה שידם אינם משגת לכלכל את משפחותיהם. מק"י וחד"ש פרסמו הודעת גינוי חריפה לירי וקראו למשטרה למצות את הדין עם האחראים לפשע, שעלול היה להסתיים בהרוגים ובפצועים רבים. "זה פשע כפול נגד פעילי חד"ש, מק"י ובנק"י, וגם נגד המתנדבים הרבים העוסקים בסיוע למשפחות נזקקות", נאמר בהודעה. ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש – הרשימה המשותפת) פנה בנושא לשר לביטחון פנים, גלעד ארדן. לדברי ח"כ ג'בארין, "רק בנס לא היו קורבנות בנפש. אנו מחזקים את ידיהם של המתנדבים התומכים בתושבי עירם. אין הדעת סובלת מעשי פשיעה ואלימות חמורים כאלה".

מק"י תל אביב - קבוצת פעולה פמיניסטית מגדר, מעמד ומאבקים

מפגשי קריאה ודיון

קבוצת קריאה וירטואלית לתיאוריה מרקסיסטית ופמיניסטית

פרטים והרשמה בכתובת:

https://forms.gle/FFYz5CnESRrC2D1s5

לקוראי "זו הדרך" ולמפיציו

"זו הדרך" יוסיף להופיע במהלך כל משבר הקורונה במהדורה שבועית מקוונת. המערכת מזמינה את הקוראים ואת מפיצי "זו הדרך" לשלוח אליה כתובות דוא"ל על מנת להבטיח קבלה של הגיליונות. כמו כן, מעוניינת המערכת קבל ידיעות, מכתבים ומאמרי דעה.

במקביל מתפרסמות מדי יום ידיעות באתר מק"י (www.maki.org.il). הכתובת לפניות למערכת באמצעות דוא"ל: zohaderekh@gmail.com

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, פקס 03-6297263, info@maki.org.il

אתר מק"י: www.maki.org.il , אתר חד"ש: www.hadash.org.il